

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради СНАУ
Протокол від 26.01.2026 № 11

ВВЕДЕНО В ДІЮ
наказом ректора СНАУ
від 26.01.2026 № 41/од

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ
ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРЧЕСНОСТІ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

1. Загальні положення

1.1. Кодекс академічної етики Сумського національного аграрного університету (далі – Кодекс) визначає основні цінності, принципи та норми етичної поведінки, якими керуються учасники університетської спільноти у процесі навчальної, викладацької, наукової, науково-дослідної, управлінської та іншої діяльності, пов'язаної з реалізацією місії Університету.

1.2. Кодекс поширюється на всіх учасників університетської спільноти Сумського національного аграрного університету незалежно від їхнього статусу, посади, форми навчання або характеру залучення до освітнього чи наукового процесу.

1.3. У цьому Кодексі поняття й терміни вживаються у такому значенні:

академічна етика – сукупність моральних і професійних принципів, норм і правил поведінки, що регулюють взаємовідносини між учасниками університетської спільноти у процесі освітньої, наукової та управлінської діяльності;

академічна доброчесність – сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

учасники університетської спільноти – наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники, здобувачі освіти, інші працівники Університету, а також особи, залучені до освітнього чи наукового процесу;

конфлікт інтересів – суперечність між приватними інтересами особи та її службовими або академічними повноваженнями, яка може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

приватний інтерес – будь-який майновий або немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

1.4. Кодекс є внутрішнім нормативним актом Сумського національного аграрного університету, який розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», інших нормативно-правових актів у сфері освіти, науки та науково-дослідної діяльності, Статуту Сумського національного аграрного університету, Антикорупційної програми Сумського національного аграрного університету та інших локальних нормативних актів Університету.

1.5. Дотримання положень Кодексу є складовою професійної та академічної культури Університету і сприяє підвищенню якості освіти, наукової діяльності, міжнародної співпраці та суспільної довіри до результатів діяльності Університету.

2. Мета та цілі Кодексу академічної етики

2.1. Метою Кодексу є формування в Університеті культури академічної етики та академічної доброчесності, заснованої на взаємній повазі, довірі, відповідальності, академічній свободі та дотриманні високих професійних стандартів.

2.2. Цілями Кодексу є:

2.2.1. Визначення єдиних етичних принципів і норм поведінки для всіх учасників університетської спільноти.

2.2.2. Формування безпечного, доброзичливого та взаємоповажного академічного середовища, заснованого на довірі, партнерстві та відповідальності.

2.2.3. Сприяння дотриманню принципів академічної доброчесності під час навчальної, викладацької, наукової та науково-дослідної діяльності.

2.2.4. Запобігання проявам неетичної поведінки, конфлікту інтересів та порушенням академічної доброчесності.

2.2.5. Підвищення якості освіти та наукових досліджень, зміцнення репутації Університету в національному та міжнародному академічному середовищі.

2.2.6. Забезпечення усвідомлення учасниками університетської спільноти власної етичної та професійної відповідальності за результати своєї діяльності.

3. Базові цінності університетської спільноти

3.1. Університетська спільнота Сумського національного аграрного університету у своїй діяльності керується спільними цінностями, які визначають етичні орієнтири навчальної, наукової, управлінської та іншої професійної діяльності.

3.2. До базових цінностей університетської спільноти належать:

3.2.1. Академічна доброчесність. Учасники університетської спільноти дотримуються принципів чесності, прозорості, відповідальності та поваги до авторства у навчальній, викладацькій і науковій діяльності, забезпечуючи довіру до результатів освіти та наукових досліджень.

3.2.2. Повага до людської гідності та рівність. Університетська спільнота визнає гідність кожної людини, поважає різноманіття поглядів, переконань і досвіду, не допускає дискримінації, приниження, переслідування або будь-яких форм насильства.

3.2.3. Колегіальність і партнерство. Взаємовідносини між учасниками університетської спільноти ґрунтуються на співпраці, взаємній підтримці, відкритому діалозі, доброзичливій комунікації та відповідальному ставленні до спільної справи.

3.2.4. Академічна свобода та відповідальність. Університет забезпечує свободу викладання, навчання, наукових досліджень і висловлення думок за умови дотримання етичних норм, поваги до прав інших осіб та відповідальності за результати своєї діяльності.

3.2.5. Професійна відповідальність. Кожен учасник університетської спільноти усвідомлює особисту відповідальність за якість своєї професійної діяльності, її відповідність етичним нормам, а також за репутацію Університету в суспільстві.

3.2.6. Прозорість і доброчесність управління. Управлінські рішення в Університеті приймаються з дотриманням принципів відкритості, законності, неупередженості та запобігання конфлікту інтересів.

4. Академічна доброчесність

4.1. Академічна доброчесність є фундаментальною складовою академічної культури Сумського національного аграрного університету та обов'язковою умовою довіри до результатів навчання, наукових досліджень і професійної діяльності.

4.2. Учасники університетської спільноти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності під час навчання, викладання, оцінювання результатів навчання, провадження наукової (творчої) діяльності, підготовки та оприлюднення результатів досліджень.

4.3. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

4.4. Дотримання академічної доброчесності Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

4.5. Порушенням академічної доброчесності вважається (частина четверта ст.42 Закону України «Про освіту»):

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного

дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

4.6. Університет визнає пріоритет запобіжного підходу до забезпечення академічної доброчесності, що полягає у навчанні, інформуванні, консультуванні та підтримці учасників університетської спільноти з метою запобігання порушенням.

4.7. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності(частина п'ята ст.42 Закону України «Про освіту»):

відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;

позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;

відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

4.8. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності(частина шоста ст.42 Закону України «Про освіту»):

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

позбавлення академічної стипендії;

позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

4.9. Розгляд питань, пов'язаних із дотриманням норм академічної доброчесності, здійснюється відповідно до законодавства України, Статуту Університету, внутрішніх нормативних актів Університету та Положення про Комісію з академічної етики Сумського національного аграрного університету.

5. Академічна етика і професійна поведінка

5.1. Академічна етика і професійна поведінка є невід'ємною складовою діяльності учасників університетської спільноти та визначають стандарти взаємодії, комунікації й прийняття рішень у межах освітнього, наукового та управлінського процесів.

5.2. Учасники університетської спільноти зобов'язані дотримуватися норм етичної поведінки, що ґрунтуються на взаємній повазі, доброзичливості, толерантності, відповідальності та професіоналізмі.

5.3. У професійній діяльності не допускаються:

- приниження честі та гідності особи;

- прояви дискримінації за будь-якою ознакою;

- психологічний тиск, переслідування, залякування або зловживання владою;

- використання службового або академічного становища в особистих інтересах.

5.4. Комунікація між учасниками університетської спільноти, у тому числі в цифровому середовищі, має здійснюватися у коректній, ввічливій та професійній формі з дотриманням етичних норм академічного спілкування.

5.5. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники Університету:

- поважають академічні права та свободи здобувачів освіти;

- сприяють формуванню у здобувачів освіти етичної поведінки та культури академічної доброчесності;

- забезпечують об'єктивність, неупередженість і прозорість оцінювання результатів навчання.

5.6. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати викладачів, працівників і інших здобувачів освіти;

- дотримуватися норм академічної етики під час навчання, спілкування та участі в університетських заходах;

- не вчиняти дій, що підривають довіру до академічного середовища Університету.

5.7. Університетська спільнота сприяє створенню безпечного та психологічно комфортного середовища, в якому кожен її член має можливість реалізовувати свій потенціал без страху дискримінації або упередженого ставлення.

6. Конфлікт інтересів і доброчесність

6.1. Учасники університетської спільноти зобов'язані діяти доброчесно, неупереджено та відповідально, уникаючи ситуацій, у яких приватні інтереси можуть впливати або створювати враження впливу на виконання їхніх академічних, професійних чи управлінських обов'язків.

6.2. Конфлікт інтересів виникає у разі наявності суперечності між приватним інтересом особи та її службовими, академічними або посадовими повноваженнями, що може вплинути на об'єктивність, неупередженість, законність прийняття рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

6.3. У разі виникнення реального або потенційного конфлікту інтересів учасник університетської спільноти зобов'язаний:

- своєчасно повідомити про це безпосереднього керівника або уповноважену особу;

- утриматися від участі у прийнятті відповідних рішень;

- діяти відповідно до вимог Антикорупційної програми Сумського національного аграрного університету та законодавства України.

6.4. Не допускається використання службового або академічного становища з метою отримання неправомірної вигоди, надання переваг окремим особам або групам осіб, а також прийняття будь-яких благ, що можуть вплинути на об'єктивність рішень.

6.5. Університет заохочує відкритість та відповідальну поведінку щодо врегулювання конфлікту інтересів і розглядає такі ситуації насамперед у контексті запобігання порушенням та збереження довіри в академічному середовищі.

7. Академічна свобода і відповідальність

7.1. Сумський національний аграрний університет визнає та гарантує академічну свободу як одну з основних цінностей освітньої та наукової діяльності.

7.2. Академічна свобода включає свободу викладання, навчання, наукових досліджень, творчої діяльності, вільного висловлення наукових і професійних поглядів, а також свободу поширення результатів досліджень з дотриманням етичних і правових норм.

7.3. Реалізація академічної свободи здійснюється з урахуванням:

- прав і свобод інших осіб;

- дотримання вимог законодавства України;

- дотримання норм академічної етики та академічної доброчесності;

- відповідальності за достовірність і наслідки поширення інформації.

7.4. Учасники університетської спільноти зобов'язані поважати академічну свободу один одного, не допускати тиску або обмеження свободи наукової думки, за винятком випадків, передбачених законом.

7.5. Академічна свобода нерозривно пов'язана з академічною та професійною відповідальністю, яка полягає в добросовісному виконанні обов'язків, дотриманні етичних стандартів і усвідомленні впливу власної діяльності на репутацію Університету та довіру суспільства.

7.6. Університет підтримує розвиток критичного мислення, відкритого академічного діалогу та наукових дискусій, заохочує різноманіття підходів і поглядів у межах етичних та правових рамок.

8. Етика досліджень, публікацій і міжнародної співпраці

8.1. Етика наукових досліджень, публікацій та міжнародної співпраці є складовою академічної культури Сумського національного аграрного університету та ґрунтується на принципах доброчесності, відповідальності, прозорості та взаємної поваги.

8.2. Проведення наукових досліджень в Університеті здійснюється з дотриманням вимог законодавства України, норм академічної доброчесності, етичних стандартів відповідних галузей науки та міжнародних наукових практик.

8.3. Учасники університетської спільноти зобов'язані:

- забезпечувати достовірність і відтворюваність результатів наукових досліджень;

- уникати фабрикації, фальсифікації та інших форм наукової недоброчесності;

- коректно визначати авторство та співавторство наукових публікацій відповідно до реального внеску кожного автора;

- поважати права інтелектуальної власності інших осіб та Університету.

8.4. Під час підготовки та оприлюднення наукових публікацій учасники університетської спільноти зобов'язані:

- дотримуватися етичних стандартів наукового публікування;

- уникати подвійних публікацій та недоброчесного дублювання результатів;

- надавати повну та правдиву інформацію про джерела фінансування досліджень та можливі конфлікти інтересів.

8.5. У міжнародній науковій та освітній співпраці учасники університетської спільноти:

- дотримуються принципів академічної доброчесності та етичної поведінки;

- поважають культурні, правові та академічні особливості країн-партнерів;

- представляють Університет доброчесно, відповідально та професійно;

- забезпечують виконання зобов'язань за міжнародними договорами, проектами та програмами.

8.6. Університет підтримує принципи відкритої науки, сприяє відповідальному поширенню результатів досліджень та розвитку міжнародного академічного партнерства за умови дотримання етичних, правових і професійних стандартів.

9. Цифрова етика та використання штучного інтелекту

9.1. Цифрова етика є складовою академічної етики та регулює поведінку учасників університетської спільноти в цифровому, інформаційному та онлайн-середовищі, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій і систем штучного інтелекту.

9.2. Учасники університетської спільноти зобов'язані використовувати цифрові технології доброчесно, відповідально та з повагою до прав інших осіб, дотримуючись вимог законодавства про захист персональних даних, авторське право та інформаційну безпеку.

9.3. Використання інструментів штучного інтелекту в освітній, науковій і професійній діяльності провадиться відповідно до Положення про використання штучного інтелекту у Сумському національному аграрному університеті та норм чинного законодавства України.

9.4. У цифровій комунікації, включаючи соціальні мережі, електронну пошту, освітні платформи та інші онлайн-ресурси, учасники університетської спільноти зобов'язані дотримуватися норм академічної етики, професійної коректності та взаємної поваги.

9.5. Університет заохочує розвиток цифрових компетентностей, критичного мислення та етичного використання новітніх технологій, включаючи штучний інтелект, як інструментів підтримки навчальної та наукової діяльності.

10. Прикінцеві положення

10.1. Цей Кодекс академічної етики Сумського національного аграрного університету затверджується рішенням Вченої ради Університету за погодженням із студентським самоврядуванням Університету та вводиться в дію наказом ректора Університету.

10.2. Кодекс є відкритим документом і підлягає обов'язковому оприлюдненню на офіційному вебсайті Сумського національного аграрного університету.

10.3. Ознайомлення з положеннями Кодексу є обов'язковим для всіх учасників університетської спільноти та здійснюється у порядку, визначеному внутрішніми нормативними актами Університету.

10.4. Зміни та/або доповнення до цього Кодексу вносяться в порядку, встановленому для його прийняття.

10.5. Питання, не врегульовані цим Кодексом, вирішуються відповідно до законодавства України, Статуту Сумського національного аграрного університету, Антикорупційної програми Сумського національного аграрного університету та інших локальних нормативних актів Університету.